

veg. CÒDOL.

Codella NL, congost de l'Alt Fluvià, no pot ser un *COTELLA (mala formació en llatí, on cal l'existent *coticula*), com suggereix *AlcM*, contra la versemblança semàntica (no es tracta de cap pedreta sinó d'un enorme agregat de penyes), però sí *COTETA plural del col·lectiu, en dim. *COTĒŪLA (com tants derivats en -ĒŪLUM ben representats en la nostra toponímia). També seran descendents toponímics de COS els NLL mossàrabs val. *Cotes* (que no hi ha cap raó per relacionar amb el cast. *cueto*, *AlcM*, d'origen incert i que no dóna compte de -es, prolongació normal del pl. COTES en mossàrab), *Cota* (ant., Rept., a la Marina), *Cotelles* i el cpt. *Cotalba*.

CPT.: *Portacots* m. (inclòs per Griera-Fabra-Barnils en els qüestionaris de l'IEC) o *portacot* (a Merllès, segons Amades, *BDC* XIX, 193).

Cót adj., 'cap-cot', V. *acotar*

COTA I, 'vestiment a manera de jupa, especialment la de cuïro o de malla, que portaven com a arma defensiva', del fràncic *KOTTA 'drap o tela gruixuda de llana', cf. al. *kozze*, *kutte*. □ 1.ª doc.: docs. de 981, 1047 (*chota* de *berragano*, *BABL* VI, 355).

Bast.-Bass. (704-5) recullen altres cites de *cota*, de 981, 1008, 1040 i 1062: aquesta i la de 1047 sembla referir-se a una d'home, les altres tres a una de dona. També en escriptors antics com Desclot, Lull, etc.; per aquell temps, però, més aviat que de la peça de vestir o armar sembla reportar-se, com el seu original germànic, a la mena de roba usada per fer cotes, car la tarifa barcelonina de 1271 cobra uns drets pels paquets o fardells de cotes: «trossels de cotes e de pelades» (*EntreDL* I, 155ss., § 100). De tota manera en català antic, igual que en les altres llengües romàniques, el mot s'aplica quasi sempre al vestiment mateix, i les que més apareixen són les denominacions *c. de malles*, *c. d'armes*: «armes de cavaller són, en aquest present temps, les següents --- *cota de malla*, qui sia de fin acer ---», Eiximenis (*Regiment*, § 279); «lo Gran Turch, axí nafrat com stava, mès-se una *cota de mailla* dessus e, ab aquells que allí prop d'ell se trobà, tornà entrar dins lo camp, per socórrer al Soldà», JoMartorell (*Ag.* II, 97); «vestí-s la *cota d'armes* --- e tot sol anà a les tendes», «nostre capità, quina *cota d'armes* és aqueixa que us haveu vestida?», id. (I, 191; II, 87).

Acceptió diferent és la moderna. Se'n parla ara particularment com a vestit més popular i de naturalesa especial, en primer lloc una peça per a infants: «La Verge talle y cusie -y cusie del bon drap / --- tallave y cusie - *cotes* per son fill amat / ---», cançó tradicional piadosa, recollida a Agramunt o a Bellpuig; «què li darem al filllet de Maria / --- yo li voldria donar una *cota* / que li encausàs ara que fa tan fret» que sembla recollida a Olot, Milàf (*Romllo.*, 10 I, 45.5); o bé aplicat a escolars o altres eclesiàstics: «el barqué li diu - que 'l rey l'en privava / de podé embarcà - capellans ni frares / ni escolanets de la *cota*

llarga» (amb variant «que no embarqués gent / de la *cota llarga*»), recollida a Girona (id., id., 26.13 J).

Mot comú amb oc. ant. *cota* i fr. ant. *cote* (> angl. *coat* 'abric', cast. *cota* 'cota'), que en germànic és peculiar a l'a-al. (*kozze*, ja a-al. ant.) i b-al. (*kutte*) i és més que dubtós que tingui etimologia indoeuropea; cf. Gamillscheg, *RomG.* I, 206; Kluge, *Et. Wb.*, s. v.; *DCEC* I, 927.

DERIV.: *Cotada* (c. 1500?, *DAG.*). *Coter* 'escolanet' (*DAG.*) derivat de *cota* vestit propi de l'escolà (supra). *Coteta* 'peça dels bolquers' (cf. *cota d'infant*, supra): «les males fembres / elles ordiren / fals part, cobriren / --- / la falsa artera / mès-se en lo lit / molt embellit, / de huyt palms alt: / féu-ne bell salt / la que-s deya ama <'partera que alleta'>, / trencà-s la cama, / lo cap e braç, / ab lo cabaç / de les *coteles* / e vanovetes / del fill tan car», JRoig (*Spill*, 4795); després per a un vestit d'home respectable: «lo senyor --- lleugeret, ab sa *coteta* blanquinosas», «lo Sr. Canonge Ponsich anava ja de tràfec amb sa *coteta* de castoret blanquínos», B. de Maldà (*Coll. B. V.*, 191, 237).

Cotilla [1760, *DAG.*, però la cançó tradicional següent em sembla de data anterior, S. XVIII o qui sap si ja XVII]: «yo bé la conceixeria --- amb un brillant que l'<h>i da<t> --- / Se descorda la *cutilla* --- y'l brillant li ensenyà», Milàf (*Romllo.*, 244D); veg. ex. de Noller en *DBal.* i mall., a *La Roqueta*, i ja *DFgra.* (1840, s. v. *balena*); més aviat que manlleu del castellà com admet *AlcM* i admetia jo com a incert en el *DCEC*, estic convençut ara que el manlleu fou en direcció oposada, per més que en castellà un *cotilla* aparegui el 1627 (*DAut.*), perquè: 1) en castellà hi mostrà ben poc arrelament i tot seguit fou oblidat a profit del gallicisme *corsé*; 2) perquè a falta de documentació catalana més antiga ens consta, però, la vella existència en oc., on *coutilho* figura en un «mystère» provençal alpi de 1504 (*PSW cotilba*); 3) per la vitalitat molt més gran que des de sempre ha mostrat el mot en català, demostrada pels seus diversos derivats (en castellà cap); 4) perquè *cota* en català era germanisme autòcton, i en castellà manllevat del francès o del català.

5) I perquè és un prejudici absolutament infundat de certs filòlegs balears el creure que el sufix -*ill*, -*illa*, sigui indicatiu de castellanisme (són de catalanitat indiscutible *forquilla*, *faldilla*, *barnilla* < *balenilla*, *bresquilla*, *cordill*, *barranquill*, sense parlar de *falcilla*, *conquilla*, *falzilla*, *clavilla*, etc., (*amadilla*, *clauquilla*), motivat només pel fet que a les Illes aquest sufix sofrí forta decadència a causa de l'homonímia en la pronúncia popular -*ia* < -*iya* < -*iyla* < -*ICULA* (d'on la necessitat de crear o preferir *cordell*, *faldeta*, etc.), i per la productivitat una mica més gran del sufix homònim castellà -*illa* < -*iella* < -*ELLA*.

Cotillons «ropa interior de vieja», V. d'Àneu (Pol, 15) i Ross. (no sé si és exacta la forma *cotelló* que *AlcM* situa en quatre localitats de l'Alta Ribagorçana, per més que reconec que el fet de no tenir-ho anotat ni recordar-ho de la Vall de Bof pot no ser suficient per dubtar-ne); *cotillaire* [«ninas --- una de grossa